

Passzivitás vagy valami más

A KISZ JATE Bizottsága által az egyetemi Küldöttgyűlésre készített beszámoló többször utal a tagság passzivitására és az ezzel összefüggő jelenségekre.

A tagság nem támogatta egy új program kidolgozási kísérletét. /Beszámoló, 1. o./ A tagság jelentős része nem foglalkozott a kiemelt feladatokkal, holott a feladatok megoldásába való bekapcsolódás lehetőséget biztosított volna az érdemi politizálásra /uo. 2.o./. Nem sikerült megvalósítani a kölcsönös tájékoztatást. Az információs csatornák "eldugultak" és a tagság /jelentős részét kísérletet sem tett az öt érintő // információk megszerzésére /uo.3.o./. A KISZ-vezetők megbízatása nem választás, hanem vállalás alapján történik /uo. 6.o./. A vezetők jelentős része nem rendelkezik a viták vállalásához szükséges felkészültséggel /uo.5.o./. /E két utolsó megállapítás a szervezet minden szintjére igaz./ Nem sikerül a felkészült hallgatók bevonása a KISZ-munkába /uo.6.o./.

Végezetül idézem a Beszámolónak, a fenti megállapításokkal összefüggő, azokat némiképp összegző részét:

"Csökkent a vezetői megbízatás presztízse, a választási lehetőségek beszűkültek, kevés a felkészült, gondolkodni, tenni akaró /! - K.J./, feladatokkat is vállaló KISZ-tagok száma. E helyzet okainak alapos vizsgálata még várat magára." /uo.5.o./

Elgondolkasztató egyrészt ez az élesen bíráló helyzetkép, másrészt az, hogy az okok alapos vizsgálata még meg sem kezdődött. Az 1981.évi Küldöttgyűlésen ugyanis elhangzottak olyan felszólalások, melyek felhívták a figyelmet az oknyomozás szükségességére, és amelyek továbbgondolásával már megindulhatott volna a "kutatás". Ugy tűnik, ezeket a felszólalásokat sikerült gyorsan elfeledni. Pedig ha ez a vizsgálódás tavaly elkezdődik, akkor is elkésve indul, mivel nem új jelenségek okainak kereséséről van szó.

Az elmúlt három évben különböző szervek, különböző egyének különböző fórumokon gyakran panaszolták, hogy csökken a vezetők presztízse /nem tudom, csökkenhet-e tovább is ez az állandóan csökkenő presztízsz.../, emlegették az átkos passzivitást, stb.

/Csupán két új eleme van a fenti helyzetképnek: kevés a gondolkodni akaró és tenni akaró tagok száma. Nagyon kemény bírálat ez. Ráadásul, mivel semmiféle elemző-gondolati rendszerre nem támaszkodik, többféleképpen értelmezhető. Az egyik lehetőség, hogy az egyéni felelősség oldaláról közelítünk. Mindenki felelősséggel tartozik magának, hogy gondolkodásvágyát ébren tartsa. Ezek az elemek ennek a felelősségnek a meglétét tagadják. Ez a tagadás sokak sábert érint./

Az eddigi gyakorlat - "oknyomozás" helyett - az volt, hogy különféle módszerekkel próbálták csökkenteni a passzivitás mértékét. /Az idei küldöttgyűlésnek is megvolt az ilyen jellegű javaslata./ Ezek a kísérletek, többek között az okok ismeretének hiánya miatt, nem gyengítették a passzivitást. /Szórinthem sokszor erősítették./

A május 6-i Küldöttgyűlésen ismét elhangzottak felszólalások, melyek kísérletet tettek néhány ok megvilágítására. Az alábbiakban az egyik ilyen felszólalás bővített változata olvasható. /Ez a rendszer csak részben hipotetikus. Több eleme a BTK-n kb. két éve tartó politikai mozgás tapasztalataira épül./

A politikához való viszonyulásnak három alaptípusa különböztethető meg:

1. undor, 2. tudatlanság, 3. fáradtság.

/Ez "durva" felosztás, nem is teljes, de viszonylag széles rétegek politikai mozgásának magyarázatára nyújt lehetőséget./

A tiszta típus elég ritka, gyakoribb a három típus valamilyen kombinációjában történő működése. Nem ritka azonban, hogy a kombináción belül valamelyik

tipus tulsulyba kerül. /Mivel a három típus együtt képez kombinációt, előfordulhatnak átfedések is./ A kombináció így kialakuló minősége fogja meghatározni a politikai tevékenység /vagy tétlenség/ minőségét.

Ha a kombinációban az első típus kerül tulsulyba, a politikai tevékenység egyértelművé válik; a kombináció minden politikai tevékenységtől való elfordulást, és az ilyen tevékenység elítélését eredményezi.

Ez ételelezhető föl a passzivitás mögött, amikor általában, minden megszorítás nélkül beszélünk róla. E kombináció kialakulásának okai, egyes okai jól megfoghatók. /Erről még lesz szó./ Az eddigi tapasztalat azt mutatja, hogy e kombináció okozataival foglalkoztunk legtöbbit, pedig nem ez a legfontosabb a három közül. Ennek magyarázata: felszínibb volta és elterjedtsége miatt könnyen megragadható.

Az "undorodók" tábora nem egységes. Erre a jelenségre is igaz M. kijelentése /"- 1982.2-3.sz. 12.ò./ Eszerint elválasztandók egymástól a "helyből undorodók" és a "tapasztalat szerzés után undorodók". A "helyből undorodók" a politikai mozgástér ismerete nélkül, tevékenységi kísérletek kudarcai nélkül "undorodnak". Ugyanez nem mondható el a "tapasztaltszerzés után undorodók"-ról.

A politizálási tudatlanság által meghatározott kombináció kétféle magatartást eredményezhet:

1. nem értem - nem érdekel! /közönyösek/
2. nem értem - majd megértem! /tanulók/

A második a fontos. Megkezdődhet a "tudás" politizálva történő megszerzése. A tanulás folytatható intézményes keretek között. /Direkt módon/ Ennek a kísérletnek igen sok akadálya, buktatója van. Lássunk ezek közül néhányat.

- Már az intézményrendszer pontos áttekintése is problémát jelenthet. /Sokan nem is látják át./

- Ennél lényegesen nagyobb akadály az intézményes keretek közötti információszerzés nehézsége. Az információcsatornák nem a legjobban működnek, de ha jól működnének, sem könnyitenének sokat a "tanuló" helyzetén. A tanulás ugyanis hasznos, beépíthető információkat igényel. Ugy tűnik, kevés az ilyen információ. Nehezen hihető, hogy vannak emberek, akik az őket érintő /!/ ismeretek megszerzését meg sem kísérik. Vö.: Beszámoló: 2.o. Ha nincs hasznos információ, vagy kevés van és esetleg sok haszontalan közül kell kiválogatni, a tanulás folyamata lassulhat, sőt le is állhat.

- Ujabb akadály a "politikai formanyelv" működésének megismerése és használata. A "formanyelvvvel" szemben támasztott követelmények közé tartozik, hogy a "politikai mozgástér" minden pontján érthető legyen, és e tér minden pontját magyarázni tudja. /A politikai formanyelv bonyolultsága a "mozgástér" bonyolultságával függhet össze, sokunknak okozott gondot a KISZ KB legutóbbi vitaanyaga nyelvének megértése./

A fenti két követelménynek való megfelelés miatt a "formanyelv" gyakran akadályozza a külön-, ellenvélemény megfogalmazását. Ugyanis a mozgástér egy pontját érintő külön-, ellenvélemény - ha a formanyelvet használja az érthetőség kedvéért saját nyelvvel cáfolható az érintettpontról. Ilyen esetben a különvélemény vagy elveszti különvélemény voltát /azaz integrálódik, vagy új nyelvet próbál használni.

A forma nyelvtől eltérő nyelv használata azonban sérti az érthetőség szabályát. Persze ettől még megengedett bizonyos fokú eltérés. Az eltérés fokát elvileg a formanyelv integrációs háttára szabja meg, gyakorlatilag pedig az adott körülmények. Vannak helyzetek, melyekben a különvélemény egy az egyben történő megfogalmazása is "érthetetlené" válik.

- Legsúlyosabb probléma a politikai mozgástér áttekinthetlensége. A "tanuló" szempontjából ez a tér egy gyűrűkre osztott tölcserhez hasonlít, melynek ő a legalsó, legkisebb átmérőjű gyűrűjében mozoghat. /Ez kivilágított, itt látatják./

A következő gyűrű már homályosabb és a "tiltott terület" benyomását kelti. A távolabbiakat már nem látja, sőt talán nem is érzi. Így aztán alig-alig képes a mozgástér áttekintésére, feltérképezésére, pedig ez a tevékenység egyik alapfeltétele lenne. A tanuló egy idő után céltalannak érzi mozgását. Ezeknek és más akadályoknak a léte, nagysága, veszélye előbb vagy utóbb rádöbbennek a tanulóknak egy részét, hogy intézményes keretek között csak indirekt módon tanulhatnak meg politizálni. Az indirekt tanulási mód azonban eleve feltételezi a politizálási tudást, vagy legalább a nagyfokú érzékenységet. Ha egyik feltétel sem adott, akkor ez a kísérlet kudarchoz fog vezetni. / Rádásul az indirekt tudás nehezen ellenőrizhető. /

A tudás megszerzése az intézményes kereteken kívül is megkísérélhető. Az itt szerzett tudás is nehezen ellenőrizhető, és nem mindig alkalmazható a politikai mozgástéren belül.

A tanulás olyan befektetés, melynek visszatérülését semmi sem garantálhatja. Ez a bizonytalanság, valamint a leküzdhetetlennek tűnő akadályok nagy száma sok esetben eredményezik a tanulás megszakítását. Ezek a kudarcok súlyos következményekkel járnak. Növekszik az undor által meghatározott kombinációk száma és ereje. Nemcsak arról van szó, hogy néhány kísérletező undorodni kezd a politizálástól, hanem arról is, hogy a "helyből undorodók" minden egyes kudarcukon saját álláspontjuk helyességének igazolását látják. A kudarcok tehát az undor bővített ujratermelését, ezen keresztül pedig az undorral szorosan összefüggő differenciálatlan szkepszis bővített ujratermelését eredményezik. / differenciálatlan szkepszisről ld. "..." 1982. 2-3.sz. 11-12. o. /

Ugyancsak a tanulás nehézségeivel függ össze a KISZ-vezetők felkészületlensége, a vezetői presztízs csökkenése, stb.

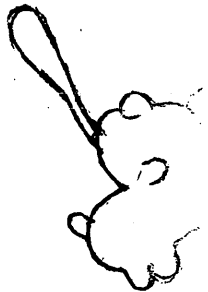
A "tanulás" kudarca nemcsak "undorodáshoz", hanem "fáradtsághoz" is vezethet. A "fáradtság"-típusú kombináció a politikai mozgástér aránylag pontos ismeretét tartalmazza. Lehetővé teszi a politikai tevékenység árnyalt megítélését intenzív politikai tevékenység folytatását azonban akadályozhatja.

Ezzel is összefügg a felkészült hallgatók távolmaradása.

Ez a "rendszer" nem deríthet fényt a "passzivitás" valamennyi okára, viszont olyan "rejtett" mechanizmusok működésére hívja fel a figyelmet, melyek további vizsgálata elvezethet az okok teljesebb feltárásához.

Végezetül egy kérdés: Valóban a gondolkodni-, tenniakárók száma a kevés, vagy valami egészen másról van szó?

Keresztes József

Szem-pontok

/ Beszélgetés tolmács nélkül /

Akik az első napokban /sok évvel ezelőtt/ találkoztak az egyetem folyosóin, kollégiumaiban, menzán angol nyelvet beszélő idegen diákokkal, azok jó esetben turistáknak vagy alkalmi itt tartózkodóknak tekinthették őket. Ám, ahogy terjedt a híre, hogy a JATE-n egy évig az Amerikai Egyesült Államokból érkezett diákok tanulnak magyar nyelvet, úgy növekedett az érdeklődés is irántuk. Van akit csak az érdekelt, hogy kerültek épp Magyarországra? Miért választották a magyar nyelvet? Hogy élnek "odakint"? Milyenek látják országunkat?...stb.

A leleményesebbek, kihasználva a kínálkozó jó alkalmat, azonnal nyelvtanulási igényüket próbálták megvalósítani vagy elmélyíteni. Az alku nagyon hamar létrejött. "En tanítalak magyarul, te megtanítasz angolul, oké?"

Azóta már több csoport is elvégezte az egyéves nyelvkurzust egyetemünkön, és egyre többen veszik igénybe az általuk is szívesen adott nyelvyakorlati leckék-